

Nr 89

Av herr Nilsson, Ferdinand, m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts framställningar om anslag till företagarföreningar, m. m.

(Lika lydande med motion nr 113 i Andra kammaren)

De upprepade räntehöjningarna slår mycket olika i fråga om olika delar av näringslivet. Mindre företagare, exempelvis inom småindustri, hantverk, handel, trädgårdsodling och fiske, får på grund av sitt beroende av den inhemska lånemarknaden stark känning av räntehöjningar. Redan i Arvids-sons undersökning i Ekonomisk Tidskrift 1956, liksom i konjunkturinstituttets undersökning på stabiliseringsutredningens uppdrag 1957, påvisades klart att just de mindre företagen drabbas svårast när statsmakterna vidtager åtgärder, som försvårar eller fördyrar kreditgivningen på hemmamarknaden.

De mindre företagen är mera beroende av bank- och leverantörskrediter. Man vet att i tidigare skeden kreditgivningen vid sidan av bankerna steg påtagligt, då statsmakterna vidtog restriktiva åtgärder. Den utlåning, som då förekom från bankernas sida i form av kundkrediter och förskott, synes, enligt vad verkställda undersökningar visar (ex. SOU 1961: 64), i högre grad ha kommit de större företagen till godo. När de större företagen pressats av kreditpolitiska åtgärder har detta återverkat i form av väsentligen reducerade möjligheter för de mindre att hos dessa erhålla krediter för maskininköp och annat. Därigenom överlastas ytterligare trycket av de statliga åtgärderna från de större, väl utrustade företagen till de mindre och svagare.

De statliga insatserna till förmån för småindustri och hantverk har i olika hänseenden anknutits till företagarföreningarna. De har i landets samtliga län organiserats som fristående ekonomiska föreningar, vilkas ledning anknutits till länsförvaltningen, landsting, kommuner eller fabriks- och hantverksföreningar. Genom årliga administrationsbidrag från stat och lands-ting har möjligheter främjats att genom rådgivning och konsulterande verksamhet befordra företagets strävanden att rationalisera, utveckla och anpassa sin produktion och försäljning efter marknadens krav.

Angående företagarföreningarnas kreditgivning må anföras:

De av kommerskollegium i samverkan med företagarföreningarna hand-

havda möjligheterna till statliga kreditgarantilån i viss utsträckning (garantiramar) till hantverks- och industriföretag har gett möjligheter till större krediter, placerade i bankaktiebolag, sparbanker, jordbrukskassor m. fl. Enligt bestämmelserna (kungl. kungörelse nr 372: 1960) avses sådana garantilån regelmässigt skola amorteras inom 10 år. Möjligheterna till förlängd amorteringstid till högst 20 år på »särskilda skäl» syns i praktiken vara tämligen teoretiska. Uppenbart är att lånetid bör avvägas efter säkerhetens art. Ur denna synpunkt skulle det vara önskvärt, om riksdagen ville uttala, att exempelvis acceptabel säkerhet i form av inteckning i fast egendom, bebyggd med verkstad eller annan industribyggnad, borde efter prövning kunna utgöra »särskilt skäl» för en amorteringstid upp till 20 år. Inrättande av AB Industrikredit för primärkredit till mindre eller medelstora företag samt AB Företagskredit för sekundärkredit har icke gjort en sådan uppmjukning av bestämmelserna för industrigarantilånen del överflödiga.

De betydande belopp som efter hand avsatts till statens hantverks- och industrilånefond har varit av största betydelse för företagarföreningarnas verksamhet. De kontakter, som föreningarna knyter i samband med beviljande av lån av fondmedel som av kommerskollegium ställts till föreningarnas förfogande, utgör i de flesta fall den naturliga utgångspunkten för föreningarnas rådgivande och konsulterande verksamhet.

För närvarande gäller regeln att dessa hantverks- och industrilån får beviljas till samma länsökande med upp till 50 000 kr. eller i fråga om lån för anskaffande av maskiner högst 75 000 kr. Det är riktigt att sådana lån i relativt hög grad är att bedöma som förtroendekrediter. Om säkerheten framstår som något svag blir personbedömningen ofta av avgörande betydelse. Likafullt framstår skillnaden i fråga om lån för maskininköp och andra lån som godtycklig. Sakliga skäl talar för en förhöjning av maximalbeloppen för båda slagen lån till förslagsvis 100 000 kr. På åtskilliga andra områden har motsvarande förskjutningar ifrågasatts, och summan motsvarar numera ett mera riktigt värde.

I årets statsverksproposition berörs flera av företagarföreningarnas problem. Av allmänt intresse är handelsministerns uttalande i konsekvens med statsmakternas beslut i lokaliseringsfrågan. Sålunda konstateras i statsverkspropositionen, att kommerskollegiets kreditgarantigivning avses i fortsättningen icke primärt skola tjäna något lokaliseringssyfte utan får mera renodlat karaktären av ett företagsekonomiskt betingat stöd åt framför allt de mindre företag som har behov av ett särskilt kreditstöd utöver de lån som lämnas mot bankmässig säkerhet.

I sammanhanget kan bortses från att propositionens ställningstagande i viss mån synes undervärdera behovet av stöd för lokaliseringsåtgärder även utanför lokaliseringspropositionens av riksdagen något uppmjukade gränsdragning. Länsmyndigheter, landsting och kommuner utanför »stöd-

områden» ser kanske inte saken alldeles på samma sätt. Å andra sidan framstår framhävandet av de företagsekonomiska synpunkterna, liksom rörande säkerhetsbedömning, såsom klagörande för riktlinjerna för en företagarförenings verksamhet. De syns även ägnade att påverka bedömandet av det statliga stödet i fråga om såväl administrationsbidrag som medel för täckande av eventuella förluster. I praktiken är ju föreningarnas tillgång på medel från lånefonden inte större än att man relativt ofta torde se sig nödsakad att visa ifrån sig relativt goda lån, som det finns möjlighet att placera i bank. Då stödet åt de mindre och svagare företagen är av så central betydelse är det också värdefullt att föreningens administrations- och andra kostnader så litet som möjligt betungar låntagarnas räntebetaling, ersättning för rådgivning, planering o. s. v. Förutsättningen måste vara en mindre restriktiv inställning till stödet åt företagarföreningarna.

De välmotiverade framställningar som Företagarföreningarnas förbund den 25 september 1964 gjort avseende medelsbehovet för budgetåret 1965/66 syns också värda det största beaktande.

Sålunda säges:

»Snabb teknisk utveckling och ändrad marknadsföring hänger samman med ofta mycket kostnadskrävande kapitalutrustning. — — —

Under den anpassning till i skilda avseenden ändrade förhållanden, som utvecklingen nödvändiggör, uppstår för de mindre och medelstora företagen oftast ett behov av rådgivande och konsultativa insatser av det slag, som ligger inom företagarföreningarnas verksamhetsområde. — — —

Investeringen per anställd ökar successivt även inom den mindre industrien, och av detta och andra skäl ökar även behovet av riskvilligt kapital av det slag som nu ställes till förfogande av företagarföreningarna och kommerskollegium.»

I anslutning till vad ovan anförts hemställes,

att riksdagen måtte besluta

att till *Bidrag till företagarföreningar m. fl.* för budgetåret 1965/66 skall upptagas ett reservationsanslag av 3,7 milj. kr., varav för täckande av administrationskostnader 2,2 milj. kr. samt för ev. förluster som icke bör belasta föreningarna 1,5 milj. kr.;

att till *Statens hantverks- och industrifond* för budgetåret 1965/66 anvisa ett investeringsanslag av 25 milj. kr.; samt

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t dels hemställa om sådan ändring av kungörelse 1960 nr 372 § 24 att *hantverks- och industrilån* må beviljas en och samma sökande till belopp av högst 100 000 kr., dels även uttala att vid tillämpning av samma kungörelse § 9 beträffande »sär-

skilda skäl» för förlängd amorteringstid för *industrigarantilån* till högst 20 år må beaktas vad i motionen anföres.

Stockholm den 20 januari 1965

Johan A. Olsson

Ivan Svanström

Ferdinand Nilsson

i Kungsängen

Thorsten Larsson

Nr 90

Av herr Peterson, Eric Gustaf, m. fl., om information angående det statliga pensionssystemet.

(Lika lydande med motion nr 116 i Andra kammaren)

Stockholm den 22 januari 1965

Eric G. Peterson

Bo Skårman

Rut Hamrin-Thorell

Nr 91

Av herr Isacson m. fl., angående rätten till avdrag vid beskattningen för resor till arbetsplatsen.

(Lika lydande med motion nr 117 i Andra kammaren)

Enligt punkt 4 av anvisningarna till 33 § kommunalskattelagen äger skattskyldig rätt att från intäkt av tjänst avdraga skälig kostnad för resor till och från arbetsplatsen, där denna varit belägen på sådant avstånd från hans bostad, att han behövt anlita och även har anlitat särskilt fortskaffningsmedel. Riksskattenämnden har i sina anvisningar till taxeringsmyndigheterna föreskrivit att avdrag får göras med kr. 1: 80 per mil upp till 1 000 mil per år, men för körsträckor däröver med endast 1 kr. per mil. Detta förhållande medför att personer som av olika skäl tvingas vara bosatta på